

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział I	
Analiza funkcjonowania Służby Więziennej jako instytucji wykonującej karę pozbawienia wolności i prowadzącej proces resocjalizacji penitencjarnej	23
1.1. Istota kary pozbawienia wolności w kontekście idei resocjalizacji więźniów	23
1.2. Struktura, funkcje i zadania Służby Więziennej	37
1.3. Cele i specyfika resocjalizacji penitencjarnej prowadzonej w warunkach izolacji więziennej	52
1.4. Środki oddziaływań penitencjarnych i ich znaczenie w procesie resocjalizacji więźniów	62
1.4.1. Zatrudnienie skazanych	63
1.4.2. Nauczanie ogólne i zawodowe	73
1.4.3. Zajęcia kulturalno-oświatowe, wychowanie fizyczne i sport	77
1.4.4. Kontakty skazanych z rodziną i światem zewnętrznym	84
1.4.5. Oddziaływanie terapeutyczne	90
1.4.6. Inne środki oddziaływań penitencjarnych.....	92
Rozdział II	
Totalny wymiar izolacji więziennej jako źródło patologicznych zachowań	97
2.1. Specyfika instytucji totalnych i ich rodzaje	98
2.2. Więzienie jako instytucja totalna	102
2.3. Izolacja więzienna a zachowania o cechach patologii społecznej	108
2.4. Przyczyny zachowań patologicznych w świetle wybranych teorii naukowych.....	116
2.4.1. Pojęcie patologii społecznej jako przedmiot analiz na gruncie współczesnej nauki.....	118
2.4.2. Znaczenie teorii biologicznych w wyjaśnianiu zachowań o cechach patologii społecznej	126

2.4.3. Psychologiczne teorie zachowań patologicznych	127
2.4.4. Zachowania patologiczne w kontekście wybranych koncepcji socjologicznych	132

Rozdział III

Metodologiczne aspekty badań własnych	155
3.1. Rodzaj przyjętej perspektywy poznawczej	156
3.2. Przedmiot, cel i problemy badawcze	162
3.3. Organizacja badań	165
3.4. Sposoby pozyskiwania danych	170
3.5. Interpretacja materiału badawczego	173

Rozdział IV

Patologiczny wymiar podkultury więziennej występującej w zakładach karnych	177
4.1. Kultura a podkultura w kontekście analizy terminologicznej	178
4.2. Podkultura więzienna – specyfika i geneza zjawiska	185
4.3. Główne czynniki konstytuujące podkulturę więzienną i warunkujące jej dewiacyjny wymiar	195
4.3.1. Podstawowe wartości i normy podkultury więziennej	196
4.3.2. Struktura więziennej grupy podkulturowej	201
4.3.3. Gwara jako czynnik konstytuujący podkulturę więzienną	208
4.4. Przejawy podkultury w aktualnej rzeczywistości więziennej	212
4.5. Służba Więzienna wobec zjawiska podkultury – główne zadania i specyfika działań	224
4.6. Podkultura więzienna w świetle badań własnych	226
4.6.1. Przejawy podkultury więziennej – (...) grypsujący mają w więzieniu najwięcej do powiedzenia	227
4.6.2. Własne doświadczenia więźniów związane z podkulturą – (...) jeżeli chodzi o zaczepki ze strony grypsujących, to ja nad tym przechodzę obojętnie	231
4.6.3. Przyczyny (motywy) uczestniczenia/nieuczestniczenia w podkulturze – (...) grypsuję, ponieważ my, grypsujący, zachowujemy się inaczej/(...) ja nie grypsuję, ponieważ nie chcę poniżyć innych	233
4.6.4. Zjawisko podkultury więziennej a totalność zakładu karnego – (...) myślę, że podkulturze więziennej sprzyja ścisła izolacja	235
4.6.5. Podkultura więzienna w kontekście resocjalizacji penitencjarnej – (...) nie zauważyłem, żeby administracja podejmowała jakieś szczególne działania resocjalizacyjne w celu ograniczenia grypsery	236

4.7. Propozycje nowych rozwiązań organizacyjnych i merytorycznych w zakresie przeciwdziałania przejawom podkultury więziennej w zakładach karnych.....	239
--	-----

Rozdział V

Zjawisko agresywności i przemocy wśród więźniów jako problem penitencjarny.....	243
5.1. Przejawy zachowań agresywnych i przemocowych wśród osób pozbawionych wolności.....	245
5.1.1. Bójki i pobicia.....	246
5.1.2. Znęcania.....	248
5.1.3. Przemoc seksualna.....	251
5.1.4. Przemoc ekonomiczna.....	254
5.2. Zachowania agresywne więźniów w stosunku do personelu zakładu karnego.....	255
5.3. Etiologia zachowań agresywnych występujących wśród więźniów..	260
5.4. Autoagresja wśród osób pozbawionych wolności.....	264
5.4.1. Samouszkodzenia i ich specyfika.....	265
5.4.2. Zamachy samobójcze.....	269
5.4.3. Przyczyny autoagresji wśród więźniów.....	273
5.5. Zadania i obowiązki personelu więziennego w zakresie zapobiegania zachowaniom agresywnym i przemocowym wśród skazanych.....	283
5.6. Zjawisko agresywności i przemocy wśród więźniów w świetle badań własnych.....	289
5.6.1. Przejawy zachowań agresywnych i przemocowych – (...) w zakładach karnych siedzę już ponad dziewięć lat i mogę powiedzieć, że z agresją spotykałem się w każdym więzieniu....	290
5.6.2. Własne doświadczenia więźniów związane z agresywnością i przemocą – (...) teraz są gangi w więzieniach i jest dużo pobić, są znęcania, zdarzają się też gwałty, ja osobiście jednego stłukłem, bo chcieli chłopaka zgwałcić.....	292
5.6.3. Przyczyny zachowań agresywnych i przemocowych w zakładach karnych – (...) według mnie przyczyną agresji jest nuda w więzieniu i brak jakichkolwiek sensownych zajęć ...	295
5.6.4. Agresywność i przemoc a totalność zakładu karnego – (...) uważam, że agresji wśród więźniów byłoby mniej, gdyby ta przestrzeń w więzieniu nie była tak mała.....	297
5.6.5. Zachowania agresywne i przemocowe w kontekście resocjalizacji penitencjarnej – (...) jak można przeciwdziałać agresji lub resocjalizować jej sprawców, kiedy wychowawcy nie mają na to czasu.....	298

5.7. Propozycje nowych rozwiązań organizacyjnych i merytorycznych w zakresie niwelowania agresywności i przemocy w środowisku więziennym	303
--	-----

Rozdział VI

Narkomania – nowa forma patologii społecznej w warunkach izolacji więziennej	313
6.1. Przejawy i specyfika zjawiska narkomanii w zakładach karnych	315
6.2. Formy przemytu narkotyków na teren zakładów karnych.....	320
6.3. Przyczyny zjawiska narkomanii wśród więźniów	323
6.4. Procedury postępowania z osobami uzależnionymi w warunkach zakładu karnego	326
6.5. Skazani uzależnieni od narkotyków a terapia i profilaktyka w polskim systemie penitencjarnym	329
6.6. Wybrane programy profilaktyki i terapii uzależnień realizowane przez więziennictwo poza oddziałami terapeutycznymi.....	339
6.7. Prawne aspekty terapii więźniów uzależnionych od narkotyków	344
6.8. Narkomania w wymiarze destrukcji indywidualnej i społecznej	347
6.9. Problem narkomanii w zakładach karnych – wyniki badań własnych.....	353
6.9.1. Przejawy narkomanii w zakładach karnych – (...) narkotyki w więzieniu nie jest trudno zdobyć, z zakupieniem ich nie ma problemu	353
6.9.2. Własne doświadczenia więźniów związane z narkomanią – (...) przez dwadzieścia dziewięć lat, będąc na wolności, nie widziałem narkotyków (...), a przychodząc do więzienia, po kilku tygodniach zobaczyłem, jak wyglądają narkotyki	357
6.9.3. Przyczyny narkomanii w zakładach karnych – (...) narkotyki biorą w więzieniu przede wszystkim ci, którzy brali je na wolności	358
6.9.4. Zjawisko narkomanii a totalność zakładu karnego – (...) myślę, że gdyby w więzieniach było mniej izolacji, to byłoby również mniej narkotyków	360
6.9.5. Narkomania w kontekście resocjalizacji penitencjarnej – (...) administracja nie prowadzi właściwie oddziaływań resocjalizacyjnych ani profilaktycznych w celu zmniejszenia wśród więźniów narkomanii	360
6.10. Propozycje nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania zjawisku narkomanii wśród więźniów	364

Rozdział VII

Zjawiskowe formy dysfunkcji i zachowań patologicznych w środowisku funkcjonariuszy Służby Więziennej.....	371
7.1. Autorytaryzm i zaburzone relacje interpersonalne między funkcjonariuszami	371
7.2. Problem wypalenia zawodowego wśród funkcjonariuszy Służby Więziennej.....	379
7.3. Niedopuszczalne prawnie relacje funkcjonariusza z więźniami.....	387
Konkluzje pedagogiczne	391
Bibliografia	415
Spis tabel	446
Spis rysunków.....	447